

Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду

На основу одлуке Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду, на седници одржаној 25. марта 2015. године, именовани смо у комисију за преглед и оцену докторске дисертације мр Ненада Миладиновића, под називом:

Развој, семантичке и структуралне особености синтетичког и аналитичког генитива у енглеском језику.

Част нам је да Већу поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

Кандидат мр Ненад Миладиновић у својој докторској дисертацији даје детаљан и систематизован приказ развоја генитива у енглеском језику од најранијих периода његовог развоја до савременог језика. Иако је генитив појава о којој је у англистичкој лингвистици доста писано, он и даље остаје интригантан за истраживаче и лингвисте јер се чини да се још увек отварају непознанице везане за многобројне појавне особине али и значења генитива као једног од преостала два члана енглеског падешког система. Ово се нарочито односи на обраду генитива у светлу новијих лингвистичких теорија. У том смислу у раду се посебан акценат ставља на а) специфичности и особености *of фразе* и семантичке рестрикције везане за предлог *of* у енглеском језику, као и преиспитивање статуса поменуте партикуле, и б) генитив деадјективалних номинала. Ова два језичка феномена још увек нису довољно испитана и описана што оставља простор за даља истраживачка деловања у том правцу. Мр Ненад Миладиновић је то препознао и поменуте феномене истраживао за потребе свог докторског рада.

Дисертација има укупно 331 страну, а грађа је подељена у 8 поглавља: 1) Увод, (1-9) 2) Генитив- дистинктивно обележје индоевропских језика (10-16), 3) Формалне, синтаксичке и семантичке карактеристике генитива у старонглеском језику (17-37), 4) Генитив у средње-енглеском језику (38-, 51) Формалне, синтаксичке и семантичке карактеристике генитива у модерном енглеском језику (52-146), 6) Генитив деадјективалних номинала (147-217,), 7) Синтаксичке и семантичке особености *of фразе* у енглеском језику(218-289), 8) Закључак (290-295). Поред поменутих осам поглавља у којима је изнешена језичка грађа, рад садржи и следеће делове: библиографију, биографију аутора и прилоге.

Своју докторску тезу аутор почиње уводним делом у коме спецификује задатке, циљеве и предмет рада наводећи пет полазних хипотеза од којих започиње своје истраживање. Међу најзначајнијим хипотезама које аутору служе као полазиште за рад су следеће: 1) редуковањем падешког система у енглеском језику генитив је преузео значења неких падежа (датива, инструментала и локатива), 2) еволуцијом функције и значења генитива дошло је и до еволуције наставка за генитив. Сходно томе, била би неопходна ревизија статуса овог флективног наставка који се, из перспективе неких

новијих морфолошких теорија, може посматрати у одређеном броју случајева и употреба као наставак за инхерентну флексију 3) услед врло рестриктивне употребе партикуле of са веома ограниченим како лексичким тако и граматичким значењем (што није случај са другим партикулама у енглеском језику) отвара се могућност ревидирања њеног статуса у полу-префикс, 4) употреба генитива деадјективалних номинала је фреквентнија и карактеристичнија у академском и новинарском стилу.

Изневши поменуте хипотезе аутор нам представља хетероген корпус на коме је радио своје истраживање и који поред дела из староенглеске и средње-енглеске књижевности (нпр. *Genesis A i B, Christ, Judith, The Phoenix, The Battle of Maldon, Beowulf, Dream Of The Rood, Deor: Troilus And Criseyde, The Canterbury Tales, Sir Gawain and the Green Knight*) садржи и модерне изворе укључујући и дела класика савремене англо-америчке књижевности и академске прозе доступна на сајту <http://books.google.com>.

Након прегледа литературе и метода коришћених приликом истраживања приступа се обради теме из наслова, те се у другом поглављу аутор бави генитивом као индоевропским наслеђем спецификајући особине овог падежа како код праиндоевропског језика тако и код прагерманског из ког је еволуирао генитив у енглеском језику.

Поглавље 3 доноси прегледни опис развоја генитива по лексичким категоријама (за именице, заменице, придеве) у староенглеском периоду уз педантан графички приказ употребе различитих наставака за генитив (у зависности од нпр. деklinације којој нека лексичка категорија припада или у зависности од рода или броја) који су постојали у овом периоду. Аутор даје детаљан преглед синтаксичких функција генитива (нпр. атрибутивна, предикативна, генитив као комплемент, итд), значења (нпр. партитивни, класификативни, инструментални и сл) које је генитив као падеж имао у овом периоду. Као посебан феномен се обрађује генитив сложеница, а компарира се и употреба синтетичког и аналитичког генитива током староенглеског периода.

У наредном поглављу се наставља са описом генитивних особености у средње-енглеском периоду за који су карактеристичне велике промене у флективним наставцима првенствено у смислу нестајања разлика у наставцима за бројне падеже. У том контексту аутор ставља акценат на резистентност генитивног наставка *-es* (у сингулару). Чак се и наставак за генитив плурала *-ena* код именица слабе деklinације још увек одржао у овом периоду па уз промену финалног вокала бива реализован као *-ene*, мада ће касније овај наставак бити замењен номинативом. Крај средње-енглеског периода обележава употреба једног интегрисаног облика за номинатив, акузатив и датив са једне стране и дистинктивно обележеног облика за генитив са друге, с тим што су се изгубиле разлике у наставцима за генитив између именица слабе и јаке деklinације. Облик генитива сингулара је једини флективни наставак који се након средње-енглеског периода одржао и који је по облику у то време био идентичан са обликом плурала. Последица оваквих радикалних промена у енглеском флективном систему је да он постаје веома завистан од партикула и дистрибуције јединица у синтаксичким структурама како би се исказале граматичке релације које су у ранијим периодима развоја енглеског биле исказиване падежним наставцима. Аутор нам илуструје примерима како у овом периоду од наставак *-es* за генитив настаје наставак *-'s* који се и данас задржао.

Пето поглавље се бави карактеристикама и развојем генитива у енглеском током модерног периода његовог развоја. Мр Миладиновић детаљно описује појаве као што су : HIS генитив (веома фреквантан током раног модерног периода), појава групног генитива, нефлективни генитив, развој присвојних заменица у модерном периоду, статус апострофа, графемске и фонемске реализације наставка за генитив, асимилацији наставка за генитив, генитив поименичених нумерала, глагола и предлога. На синтаксичком нивоу идентификују се синтаксичке функције које су својствене генитиву у модерном периоду и констатује се а) да су током староенглеског и средње-енглеског периода функције генитива биле бројније б) да се током савременог доба изгубила адвербијална функција генитива, и в) да су се развиле функција независног генитива као субјекта реченице, предикатива и комплемента предлогу. Како се комплексна појава каква је генитив не може разматрати, а да се при том не говори и о значењу, семантички ниво описа заузима врло важно место у петом поглављу. У склопу семантичке интерпретације генитива аутор представља генитив из перспективе падешке граматике Чарлса Филмора дефинишући главне семантичке релације (укупно 23) између посесора и посесума. На основу семантичких критеријума генитив се у раду даље дели на квалификативни (Specifying Genitive) и квантификативни. Те се тако код квалификативног генитива могу разликовати следећа значења: присвојни генитив, генитив порекла, партитивни генитив, темпорални генитив, квантитативни генитив или генитив мере, дескриптивни генитив, генитив локације, квалификативни генитив (а) генитив агенса и б) генитив пацијенса). Мр Миладиновић пажљиво и детаљно обрађује и лексикализацију и граматикализацију синтетичког генитива, затим генитив као део сложеница где се сложенице са генитивном конституентом класификују према регистру (најчешће професионалном варијетету коме припадају) што указује на њихову продуктивност и фреквентност, али и на специфичност њиховог значења. На основу семантичких карактеристика именице у генитиву исти се дели на лични (да се означи агенс) и нелични (да се означи време, простор или носи неко идиоматско значење). Укључујући синтаксичке карактеристике и однос облика у генитиву према управној речи говори се о зависним и независним генитивима у оквиру којих аутор наводи особености и примере за елиптични генитив и идиоматски генитив. Надаље у петом поглављу аутор компарира фреквентност, значење и остале особености аналитичког и синтетичког генитива и те напоредне податке статистички обрађује, чиме се даје јасна слика о трендовима који постоје у разним жанровима у писаном енглеском језику. Поменути трендови указују да је највећа фреквенција синтетичког генитива управо са именицама у једнини које означавају индивидуална људска бића. На крају петог поглавља мр Миладиновић аргументовано образлаже потребу да се ознака за генитив означи као генитивни маркер, а не да се нужно одреди као флективни наставка или клитика што је пракса у традиционалним описима енглеског језика. Надаље, примењујући Боојову теорију о инхерентној и контекстуалној флексији он даје разлоге и наводи примере који говоре у прилог тези да би генитивни маркер требало сврстати у ознаке за инхерентну флексију, а не за контекстуалну флексију као до сада.

Шесто поглавље, заједно са претходним и наредним, чини централни део докторске дисертације мр Ненада Миладиновића. У њему се аутор исцрпно бави проблемом генитива деадјективалних номинала као веома специфичне групе именских речи у енглеском језику са врло интересатним семантичким аспектом који у великој мери одређује и њихове синтаксичке особености. Поглавље се отвара описом

специфичности деадјективалне именичке фразе која је по својој сложеној структури полуотворени конструкциони идиом са обавезном, непроменљивом конституентом одређеним чланом THE и отвореном конституентом која мора бити адјективал. Дају се семантичке, формалне и синтаксичке спецификације за адјективале који могу ући у састав ове конструкције укључујући и синтаксичке функције читаве конструкције. У корпусу је идентификовано укупно 1107 примера деадјективалних номинала. Пронађено је 265 различитих адјективала од којих је 172 позитив придева, 7 има придев у компаративу, 8 у суперлативу. У 43 случаја је адјективална конституента сложени придев, а у 35 се ради о придевима који означавају етнике. На следећем стадијуму анализе, примери се разврставају у односу на класу адјективала (нпр. партиципски адјективали, *-ed* адјективали и сл.). Нарочито се обрађују не превише фреквентни и високо идиоматични случајеви деадјективалних номинала са неодређеним чланом као и генитв поименичених квантификатора. Опис и анализу генитва деадјективалних номинала прати и статистичка анализа функција (атрибутске, предикатске, функције комплемента предлогу и функције субјекта) анализираних структуре. У складу са семантичким интерпретацијама генитива изнетим у претходном поглављу овде се интерпретирају генитиви деадјективалних номинала. Испитује се и њихова дистрибуција, затим фреквенција појединачних адјективала (најфреквентнији придев *latter* са 591 примером), као и заступљеност по регистрима (најзаступљенији у текстовима академске прозе 55%).

Поглавље седам се фокусира на специфичности *of* фразе у енглеском језику. Након прегледа развоја аналитичког генитива у германским језицима (шведском, холандском, норвешком, немачком) и романским језицима, прелази се на анализу синтаксичких функција *of* фразе (функције предиката, комплемента и модификатора). Свака од ових се пажљиво анализира, истражује и описује у односу на језички садржај у чијем се контексту *of* фраза употребљава (нпр. комплемент номиналима, глаголима, адјективалима, нумералима и сл.) при чему се педантно праве прегледне листе које садрже све представнике одређене класе речи који се користе уз *of* фразу. На нивоу анализе семантичког садржаја *of* фразе и њене интерпретације мр Миладиновић доследно прати поставке и принципе Филморове падешке граматике које је спецификовао у претходним поглављима те идентификује главне семантичке релације које анализирана форма може изражавати. Такође прави разлику између квалификативне и класификативне интерпретације аналитичког генитива. У склопу претпоследњег поглавља важно место заузима сегмент у коме аутор аргументује потребу да се у складу са њеним морфо-семантичким особеностима изврши ревизија парикуне *of* у енглеском језику, те да се она сходно томе посматра као префиксоид, тј. полу-префикс. Пратећи концепцију истраживања и изношења грађе постављену у претходним поглављима, аутор се надаље бави проблемом лексикализације аналитичког генитива, његовом употребом, затим облицима деадјективалних номинала употребљених у аналитичком генитиву где посебну пажњу поклања њиховој фреквентности у различитим регистрима.

Било какво истраживање и научно бављење генитивом у енглеском језику не би било потпуно без помињања дуплог генитива као конструкције са двојако обележеним падежом (истовремено и морфолошким и синтаксичким средствима). И дуплом генитиву се у тези поклања довољно пажње. Ова појава се илуструје и описује великим бројем разноврсних и убедљивих примера.

Врло интересантан део седмог поглавља представља бављење конструкционим идиомом типа *a brute of a man* као врло необичном структуром у којој се *of* фраза налази у атипичној улози управне речи. Ова крајње идиоматична конструкција, која се јавља у не тако малом броју језика, се описује са формалне стране. Анализирају се семантичке, синтаксичке и функционалне особености конструиената као и читаве фразе, а затим се кроз низ зналачки изабраних примера пореди ова конструкција са обликом *of* фразе у функцији и са значењем аналитичког генитива. Истовремено аутор настоји да идентификује рестрикције које могу ограничити способност неких именица да буду конституенти ове конструкције. Семантичка класификација израза овог типа врши се на основу сличности именица у оквиру ИФ1 (именичке фразе) које одређују позитивне/прихватљиве односно, негативне/неприхватљиве особине ентитета који се налазе у ИФ2.

У последњем осмом поглављу сумирају се резултати истраживања у односу на постављене хипотезе са почетка дисертације и дају се закључна разматрања о обрађеној теми.

Докторску дисертацију мр Ненада Миладнивића одликује систематично презентована грађа и богатство разнородних илустративних примера преузетих из веома широког корпуса како у дијахронијском тако и у синхронијском смислу. Тежња ка исцрпношћу и илустративношћу одабраних примера је посебно присутна на синхронизмом плану анализе јер се анализирају и примери који припадају различитим језичким жанровима и професионалним варијететима. Нарочито треба похвалити чињеницу да су све испитиване појаве приказане табеларно и статистички обрађене по учесталости у корпусу и да су добијени статистички подаци јасно и ефектно визуелно представљени дијаграмима на којима се дају напоредни подаци за одређену појаву. Поред систематичног и крајње сериозног приступа материјалу и корпусу аутор је показао и изузетно добро владање релевантном стручном и научном теоријском литературом (како старијег тако и новијег датума) којом је поткрепио своје налазе и ставио их у адекватан савремени теоријски оквир. Нарочито треба истаћи широк дијапазон референтних извора различитих оријентација (подједнако структуралистичке и генеративне, синхронијске и дијахронијске).

На основу горе представљеног, мишљења смо да је кандидат мр Ненад Миладиновић успешно обавио постављени задатак и да његово истраживање представља допринос проучавању језичких феномена у енглеском језику као језику који се у 21. веку већ сматра другим матерњим језиком многих. Верујемо да би резултати овог рада у одређеном обиму могли наћи и практичну примену у процесу наставе, а неспорно је да је аутор отворио и осветлио неке до сада мало обрађене и описане језичке појаве везане за гентив у енглеском језику које остављају простора будућим истраживачима за даља истраживања. Као главни научни допринос ове дисертације истакли бисмо детаљно испитану појаву генитива деадјективалних номинала (о којој се до сада врло мало писало) као и чињеницу да је отворена могућност и дати аргументи за озбиљну ревизију статуса гентивне партикуле *of* која се свакако не мође по својим синтаксичким, а првенствено семантичким особинама сматрати тек још једним од енглеских предлога. Мр Миладиновић је показао да је заиста непоходно овој партикули дати нови статус, и то статус граматичког полу-префикса, што је илустровао. За тако нешто се отвара

могућност уколико се узму у обзир савремени модели описа језика који у описе укључују како форму, тако и значење и функцију.

Стога са задовољством предлажемо Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да рад *Развој, семантичке и структуралне особености синтетичког и аналитичког генитива у енглеском језику* прихвати као докторску дисертацију и да кандидата позове на усмену одбрану. Такође предлажемо уваженом Већу да именује комисију за одбрану која би била у истом саставу као и комисија за преглед и оцену докторске дисертације.

У Београду,

10.маја 2015. године

КОМИСИЈА :

Др Јелена Вујић , ванредни професор

Др Владимир Ж. Јовановић, редовни професор

Др Ивана Трбојевић-Милошевић, доцент

